

Zitting 1982–1983 Nr. 46a

16 848

Wijziging van de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken

17 379

Wijziging van de Wet administratieve rechtspraak belastingzaken (mondelijke uitspraak en griffierechten)

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 30 november 1982

Algemeen

De leden van de C.D.A.-fractie betuigden hun instemming met beide wetsontwerpen, doch waren van oordeel, dat deze de werkelijke oorzaken van de te zware belasting van de belastingkamers der gerechtshoven niet wegnemen. Zij wezen erop, dat deze oorzaken liggen op het terrein van de materiële belastingwetgeving alsmede bij nieuwe belastingvormen, zoals de gemeentelijke onroerend-goedbelastingen en de milieuheffingen. Voorts waren zij van mening dat een soepeler opstelling van de zijde van de belastingheffende autoriteiten in het kader van de bezwaarschriftenbehandeling het aantal beroepschriften zou kunnen doen afnemen.

Ter zake van vorenbedoelde oorzaken op het terrein van de materiële belastingwetgeving zij gewezen op de Contourennota, waarin de beide door de leden van de C.D.A.-fractie genoemde oorzaken – belastingdruk en veelheid van aftrekposten – aan de orde komen. Wat betreft de oorzaken liggend op het gebied van nieuwe belastingvormen vestigen wij de aandacht erop, dat thans door de commissie-Van Vucht wordt onderzocht of het mogelijk is om de hoeveelheid werk, die voor de belastingkamers voortvloeit uit de behandeling van geschillen inzake de onroerend-goedbelastingen, te verminderen.

Aangaande de gang van zaken bij de behandeling van bezwaarschriften merken wij op, dat de resultaten van een door de belastingdienst in 1981 verricht intern onderzoek inderdaad aanleiding geven te veronderstellen, dat een wijziging van de gang van zaken bij de bedoelde behandeling ter inspectie het aantal beroepschriften kan doen dalen. Daarom worden thans op een aantal inspecties proeven genomen met een gewijzigde bezwaarschriftenprocedure. Omstreeks 1 juli 1983 zal een evaluatie van de daarbij gebruikte methoden plaatsvinden.

In verband met de voorgestelde procedurele wijzigingen vroegen deze leden of daarbij de grondgedachte is gebleven, dat zo min mogelijk dient te worden afgeweken van hetgeen in het algemeen geldt voor de rechtspraak op dit niveau. De opzet is geweest om in de procedure voor de behandeling van belastingzaken door de gerechtshoven een aantal technische verbeteringen aan te brengen, die een snelle afdoening kunnen bevorderen, zonder de deugdelijkheid van de procesvoering aan te tasten. Daarvoor is aangesloten bij het advies van de commissie-Van Vucht, die op het betrokken terrein in hoge mate deskundig mag worden geacht.

De thans in de wet administratieve rechtspraak belastingzaken vastgelegde procedure komt in grote lijnen overeen met die voor andere vormen van administratieve rechtspraak in eerste instantie. Daarbij kenmerkt genoemde wet zich door een betrekkelijk summiere beschrijving van die procedure. De voorgestelde wijzigingen zijn voor een belangrijk deel ontleend aan bestaande administratieve procesgangen, die overigens onderling wel weer verschillen vertonen. Slechts voor de in wetsontwerp 16 848 opgenomen voorstellen met betrekking tot de raadsheer-commissaris en het achterwege laten van de mondelinge behandeling met instemming van partijen zijn geen precedënten aan te wijzen in vergelijkbare Nederlandse regelingen. Deze in navolging van de commissie-Van Vucht opgenomen voorstellen achten wij niettemin van waarde voor een goede gang van zaken bij de belastingrechtspraak.

De leden van de V.V.D.-fractie, die instemden met de achter beide wetsontwerpen liggende gedachten, herinnerden aan de door hen reeds eerder gestelde vraag of het geen aanbeveling zou verdienen de belastingrechtspraak naar de rechtbanken over te brengen. Op deze plaats zouden wij daarover in het kort het volgende willen opmerken. De genoemde argumenten, financiële besparing en het karakter der zaken, kunnen niet zonder meer overtuigend worden geacht. Bij een spreiding van de belastingrechtspraak over 19 rechtbanken in plaats van 5 gerechtshoven zou bij elk van die rechtbanken voor een zodanige bezetting van de belastingkamers zorg gedragen moeten worden, dat ook voor de zwaarste zaken een adequate behandeling gewaarborgd zou zijn. Het creëren van een dergelijk nieuw apparaat zou een grote en veeljarige inspanning vragen. Wij wijzen er slechts op, dat het nodig zou zijn een geheel nieuw opleidings- en recruteringsstelsel voor fiscale rechters van de grond af op te bouwen. Bovendien zo menen wij, dient de door genoemde leden aan de orde gestelde vraag geplaatst te worden in het kader van een meer algemeen zienswijze ten aanzien van de organisatie van de administratieve rechtspraak. Wij herinneren eraan, dat de Staatscommissie Herziening Rechterlijke Organisatie heeft aangekondigd in dat kader op het vraagstuk van de organisatie van de belastingrechtspraak te zullen terugkomen (kamerstukken II, 17 379, nr. 4, blz. 13).

De suggestie van deze leden om bij de gemeentelijke onroerend-goedbelastingen voortaan slechts de oppervlaktegrondslag te hanteren en de waardegrondslag af te schaffen is op het eerste gezicht aantrekkelijk. Inderdaad zouden de belastingkamers daardoor verlost worden van de behandeling van vele zaken waarbij slechts de waardebepaling – naar haar aard geen juridisch probleem – in het geding is. Helaas echter blijkt meer en meer, dat de oppervlaktegrondslag grotere problemen oproept dan aanvankelijk werd verwacht. Deze grondslag dient (ingevolge de desbetreffende bepaling in de gemeentewet) de verschillen in waarde in het economisch verkeer van de onroerende goederen te benaderen. Dit schept de verplichting door middel van z.g. vermenigvuldigingscijfers de nodige differentiatie aan te brengen.

Uit de jurisprudentie van de laatste jaren, waarbij meermalen gemeentelijke verordeningen onverbindend werden verklaard omdat de differentiatie onvoldoende was, moet voorshands de conclusie worden getrokken, dat ook hantering van de oppervlaktegrondslag op grote moeilijkheden stuit. Voor deze jurisprudentie mogen wij korthedshalve verwijzen naar de arresten van de Hoge Raad gepubliceerd in Beslissingen in Belastingzaken (BNB) 1981, nrs. 46 en 235, en 1982, nr. 141. Voorts noemen wij de bij de Hoge Raad aanhangige zaken van de gemeente Nieuwerkerk aan den IJssel, die niet lang geleden in de landelijke pers de aandacht hebben getrokken. Zoals hierboven al vermeld heeft de commissie-Van Vucht de gevolgen van de heffing van de onroerend-goedbelastingen voor de rechtspraak in studie. Voorts houdt ook de Commissie tot herziening van het belastinggebied van provincies en gemeenten (commissie-Christiaanse) zich bezig met de problematiek van de grondslagen van de onroerend-goedbelastingen. Wij zouden de uitkomsten van een en ander willen afwachten.

Wetsontwerp 16 848

Voor zover ons bekend streven de belastingkamers ernaar om zo weinig mogelijk tijd te besteden aan zaken, die bijvoorbeeld doordat de beroepstermijn duidelijk is overschreden, kennelijk voor de belanghebbende tot niets kunnen leiden. Niettemin moet thans, indien de belanghebbende in zo'n geval zijn beroep niet tussentijds intrekt, de gehele procedure worden doorlopen. De voorgestelde wijzigingen hebben daarom zeker ook op dit punt praktische betekenis, zo kunnen wij aan de leden van de C.D.A.-fractie mededelen.

Wetsontwerp 17 379

De thans voorliggende regeling inzake de griffierechten is gebaseerd op het advies van de commissie-Van Vucht. Daarbij was echter in het oorspronkelijke wetsontwerp 17 379 al een ruimere regeling inzake vrijstelling wegens onvermogen opgenomen en een teruggaveregeling voor geval de belanghebbende geheel of ten dele in het gelijk wordt gesteld. Die laatste regeling is bij de memorie van antwoord uitgebreid tot het geval van intrekking van het beroep, terwijl toen tevens de mogelijkheid is geopend – ter vereenvoudiging van de feitelijke gang van zaken – dat een voorlopige vrijstelling van griffierecht wordt verleend. Over een en ander is steeds contact geweest met de commissie-Van Vucht, waarbij via de vertegenwoordigers van de 5 gerechtshoven in die commissie ook de interne meningsvorming bij die hoven een rol kon spelen.

Ter verkrijging van een vrijstelling van griffierecht moet de belanghebbende bij zijn beroepschrift daarom vragen en een verklaring van de burgemeester overleggen. De voorzitter beslist daarop, al dan niet voorlopig. Bij een voorlopige vrijstelling volgt een definitieve beslissing al naar gelang de omstandigheden aan het slot van de behandeling of eerder. Teruggaaf van griffierecht geschiedt «automatisch» bij intrekking van het beroep en indien de belanghebbende geheel of gedeeltelijk gelijk krijgt. In een uitzonderingsgeval zal teruggave ook kunnen plaatsvinden op uitdrukkelijke last van het gerechtshof, hoewel de belanghebbende in het ongelijk gesteld is.

Naar onze mening kan niet gesteld worden, dat de regeling inzake het griffierecht zoals die in overleg met de Tweede Kamer tot stand gekomen is, onevenredig veel werk oplevert.

Het advies van de commissie-Van Vucht strekte onder meer tot de invoering van een griffierecht «à fonds perdu». In de memorie van toelichting (blz. 6) bij wetsontwerp 17 379 is aangegeven op welke gronden daarvan is afgeweken. De toenemende druk op het rechterlijk apparaat en de groeiende noodzaak tot bezuiniging hebben inmiddels aanleiding gegeven tot heroverweging van het totale stelsel van griffierechten. Als uitvloeisel daarvan zijn ook voor de belastingrechtspraak nadere voorstellen te verwachten.

Het gerechtshof kan zelf beslissen in hoeverre het geraden is om gebruik te maken van de mogelijkheid om de mondelinge uitspraak te verdagen. Wij menen erop te mogen vertrouwen, dat de rechter daarbij de strekking van de regeling inzake de mondelinge uitspraak en de belangen van de verschenen partijen in het oog zal houden.

Het proces-verbaal van de mondelinge uitspraak levert op zich zelf inderdaad geen basis op voor een beroep in cassatie. De partij die overweegt in cassatie te gaan zal met het oog daarop eerst met toepassing van artikel 17b om een schriftelijke uitspraak moeten verzoeken.

Aan de leden van de V.V.D.-fractie kan het volgende overzicht van de griffierechten bij de gewone en administratieve gerechten worden gegeven.

De bij de burgerlijke gerechten geldende regeling inzake griffierechten is neergelegd in de Wet tarieven in burgerlijke zaken. Ingevolge die wet wordt

bij de kantongerechten van de eiser/verzoeker, afhankelijk van het belang waarover wordt geprocedeerd, een vast recht van f 30 respectievelijk f 75 geheven. Bij de rechtbanken, de gerechtshoven en de Hoge Raad wordt van de eiser/verzoeker en van de verschenen gedaagde c.q. indiener verweerschrift een vast recht geheven van f 150. On- en minvermogenenden kunnen een verzoekschrift indienen ter verkrijging van een vergunning om kosteloos dan wel tegen verminderd tarief te procederen. Een van de gevolgen van het verlenen van deze vergunning is, dat de betrokkene in het geheel geen griffierecht of slechts de helft verschuldigd is.

Ingevolge de Wet op de Raad van State wordt bij beroep op de Afdeling rechtspraak van de Raad van State een vast recht geheven van f 85 (f 75 geïndexeerd).

Bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven bedraagt het griffierecht ingevolge het Besluit heffing griffierechten College van Beroep voor het bedrijfsleven f 10.

In de Ambtenarenwet is bepaald, dat het vast recht bij de Ambtenarengerechten f 7,50 bedraagt en bij de Centrale Raad van Beroep f 15. Bij de Raden van Beroep en, in appel daarvan, bij de Centrale Raad van Beroep wordt geen vast recht geheven.

De regelingen betreffende de griffierechten in administratieve zaken bevatten steeds een bepaling, op grond waarvan door de voorzitter van het betrokken college vrijstelling kan worden verleend. In de Wet op de Raad van State en in de Ambtenarenwet is tevens bepaald dat degene, die geheel of ten dele in het gelijk wordt gesteld, het betaalde griffierecht terugontvangt.

Zoals is aangekondigd in de memorie van toelichting bij de begroting voor Justitie voor het jaar 1983 is een nieuwe regeling van de griffierechten in burgerlijke en administratieve zaken in voorbereiding.

De Minister van Justitie,
F. Korthals Altes

De Staatssecretaris van Financiën,
H. E. Koning